

Hvorfor trekker fugl til og fra Nord-Norge? BAKGRUNNSSTOFF

Grovt sagt kan man si at fugl trekker ut av et område for å minske konkurransen om mat og plass. Om sommeren er det mye mat å finne i Nord-Norge, og mye plass hvor fuglene kan bygge sine reir. Vinteren derimot er preget av is og snø, og mattilgangen er svært begrenset. Med unntak av de som lever på sjøen, i fjæra eller i nærheten av mennesker, er det få arter som klarer å overleve den nordnorske vinteren. De fleste trekker ut av landsdelen til områder hvor det er lettere å finne mat.

Jakten på føde

Det er ikke, som mange tror, kulda som tvinger fugl sørover. Fuglenes fjærdrakt er en ekte 'dyne' og gir en meget effektiv beskyttelse mot kulda. Fugl har imidlertid en høy forbrenning og trenger dermed mye mat (eller brennstoff) for å holde kroppsvarmen. Når det er lite mat å finne er de tvunget til å flytte til bedre jaktmarker. Et alternativ er å oppsøke plasser hvor det er 'kunstige' matkilder. For eksempel ved å legge ut mat gjennom vinteren gjør vi det mulig for enkelte fugl å klare seg gjennom mørketiden. De ville ellers ha trukket ut av landsdelen.

De som blir i landsdelen hele året kalles for *standfugl*.

HVORDAN OPPSTO FUGLETREKK?

Det er flere teorier angående den egentlige opprinnelsen av fugletrekk, men mønstrene vi ser idag ble utvilsomt påvirket av den siste istiden. For 10-15 000 år siden var hele Skandinavia dekket med et tykt islag, og muligheten for plante- og dyrelivet var svært begrenset. Da levde fuglene langt sør for landsdelen. Etter hvert som isen smeltet og trakk seg tilbake, begynte imidlertid plantene å spre seg nordover, etterfulgt av insekter og andre dyr. Fuglene hadde også muligheten til å forflytte seg nordover, og fikk dermed muligheten til å hekke i områder som ikke var så tett bebodd som lenger sør.

Den arktiske sommeren

Der var konkurransen om plass og mat mindre, og de fikk frem flere unger. De ble likevel tvunget til å flytte sørover igjen når vinteren satte inn. Etter hvert som isen trakk seg nordover og avdekket større og større landarealer kunne fuglene også utvide sin hekkeutbredelse. Men hver høst måtte de likevel trekke sørover igjen på grunn av matmangel om vinteren. Da isen endelig slapp taket og istiden var over hadde fuglene dermed utviklet en utmerket strategi for å utnytte de korte, men svært produktive arktiske somrene til sin fordel, mens vinteren ble tilbrakt under varmere breddegrader.